

De Nederl. Meesters in de Ermitage.

stierf, Albert en Nicolaus. Zij overleed den 20^{sten} Juni 1626. Welsprekend en aandoenlijk was het getuigenis, dat Rubens van haar karakter gaf in een brief, aan zijn Parijschen correspondent Pierre Dupuy weinige dagen na haar overlijden geschreven: „Ik heb waarlijk eene voortreffelijke levensgezellin verloren, die men mocht en die men moest liefhebben om de goede reden dat zij geen der gebreken harer kunne had: in haar was geene knorrigheid, noch eenig ander vrouwelijk gebrek; zij was geheel goedheid en minzaamheid en werd in haar leven bemind om hare deugden en na haren dood betreurd door eenieder.”

Rubens schilderde haar herhaaldelijk: de eerste maal in de liefelijke groep, die de Pinacothek te Munchen bezit en waarin het jonge paar nevens elkander is gezeten in het geluk der wittebroodsdagen en in den feestelijken tooi der bruiloft; zij, vertrouwelijk de hand op de zijne leggende, fier over haren man; hij, gemeenzaam en goedig naar haar overhellende, gelukkig in het bezit van het jonge lieve vrouwtje. In latere jaren schilderde hij haar verscheiden malen in borstbeeld: het Mauritshuis in den Haag; de koninklijke verzameling te Windsor-Castle, de Uffizi te Florence, het Wallace-Museum te Londen en verscheiden bijzondere verzamelingen bezitten dergelijke contereitsels.

De Ermitage bezit het volledigste en schoonste harer portretten. Zij is in een leunstoel gezeten en tot beneden de knieën gezien; een harer handen rust in haren schoot en houdt een rozentak; de andere ligt op den arm van haren zetel en houdt een waaier van struisveeren vast. Zij draagt een rok gestreept met rood en goud, een lijfje van gulden kleur en daarover eene zwart zijden mantilje, een kanten halskraag en lobben, een dubbel parelen halssnoer, een gouden en geëmailleerde ketting, die in drie dubbelen toer op de borst valt en die ook gedragen werd door Susanna en door Helena Fourment wanneer Rubens haar schilderde. Ter rechter hand ziet men de portiek, die in Rubens' huis de binnenplaats van den tuin scheidde, daarboven den blauwen, licht bewolkten hemel; links een roode gordijn.

Het stuk is wel het beste, dat Rubens in de Ermitage bezit. Het is een pracht van

een schilderij. De achtergrond is stil gehouden in het grauw grijs gebouw en den blauw grijzen hemel; alleen de roode gordijn is hoog van kleur, maar zij is dan nog zonder glans, enkel met eenige halflichtende weerschijnen op de breking der plooiën. Het vrouwenfiguur komt op dien gematigden toon in volle kracht uit. Het is niet meer de achttien-jarige bruid, die wij hier te zien krijgen; vijftien of zestien winters moeten verlopen zijn sedert Rubens haar voor het eerst schilderde. De frischheid van het gelaat heeft verloren, het vel is gebruint en de roode tint op de wangen is verhoogd; de eigenaardige familietrekken zijn sterker uitgesproken, de dunne wenkbrauwen loopen schuin in de hoogte, de kaakbeenderen komen meer vooruit, de kin is spits geworden; wij zien voor ons een vrouw van vier- en dertig jaar, verouderd voor haren tijd. Zij is kostelijk gekleed, maar vertoont geen behaagzucht; zoo eenvoudig mogelijk is het donker bruin haar, dat onregelmatig om het voorhoofd is geplant, geheel effen naar achter gestreken.

Isabella Brant munt niet uit door schoonheid; zij is eene vrouw uit den hooger burgerstand, niet trotsch om de vorstelijke pracht harer kleedij en harer omgeving, integendeel goedig en aanminnig. Hare lippen zijn opgetrokken tot een glimlachje, haar uitzicht is verstandig, scherpzinnig. Rustig is zij daar gezeten, met denzelfden kalmen blik vol vertrouwen haren man aanziende, waarmede zij vijftien jaar vroeger aan zijn zijde gezeten de wereld inkeek. Maar toen was er trilling van blijde hoop en jeugdige verwachting in haar oog te lezen, nu is het tevredenheid over haar lot, voldaanheid over de wereld. En dan haar portret draagt den stempel van den grooten meester; zij is los en bevallig van houding; hare stille kalme ziel spreekt uit elken trek, uit elk plooitje van haar heele wezen; zij leeft voort in de volle waarheid, in den onverwelkbaren kleurenglans dezer vereeuwiging.

Het stuk is klaarblijkelijk een staatsie-portret; het werd geschilderd op het einde van het kort bestaan van 's meesters eerste vrouw, geen twijfel of een paar jaren nadat het